

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вищого навчального
закладу Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»
08 липня 2015 року № 152-Н
Форма № П-2.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Кафедра правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор ПУЕТ

_____ проф. М.Є. Рогоза

«__» _____ 2015 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

для студентів напряму підготовки

6.030401 «Правознавство», 6.030401і «Правознавство»,

Інституту економіки, управління та інформаційних технологій,

Інституту заочно-дистанційного навчання

Полтава 2015

Робоча навчальна програма «Право Європейського Союзу» для студентів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство», 6.030401і «Правознавство»на II семестр 2015-2016 навчального року

Укладачі:

Г.В. Лаврик – д.ю.н., професор, завідувач кафедри правознавства ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;

К.Г. Боберська – старший викладач кафедри правознавства ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Робоча навчальна програма обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства протокол № 11 від 21 травня 2015 р.
Зав. кафедри _____ проф. Г.В.Лаврик

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної групи з напряму підготовки 6.030401 «Правознавство», 6.030401і «Правознавство» протокол № 3 від 21 травня 2015 р.
_____ проф. Г.В.Лаврик

ПОГОДЖЕНО

Методист 1 категорії науково-навчального центру
_____ В.М. Забара
«__» _____ 2015 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни	6
Розділ 2. Робочий графік навчальної дисципліни на семестр	6
Розділ 3. Тематичний план навчальної дисципліни з розподілом навчального часу за видами занять	7
Розділ 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни	10
Розділ 5. Самостійна робота студентів	27
Розділ 6. Методики активізації процесу навчання	32
Розділ 7. Система поточного та підсумкового контролю	34
Розділ 8. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки навчального процесу	39
Розділ 9. Інформаційно-методичне забезпечення	41

ВСТУП

«Право Європейського Союзу» є нормативною навчальною дисципліною циклу професійної та практичної підготовки.

Навчальна дисципліна розглядає питання, присвячені загальній характеристиці історичного розвитку, джерелам та принципам Європейського Союзу, правовому статусу людини та громадянина в Європейському Союзі, основам Шенгенського права, правоохоронній діяльності, законодавчому процесу Європейського Союзу. Значний інтерес становить тема навчальної програми щодо правових основ інтеграції України стратегічної мети зовнішньої політики нашої держави.

Метою вивчення навчальної дисципліни є аналіз базових інститутів права Європейського Союзу, засвоєння специфіки організації діяльності органів державної влади, виявлення закономірностей та особливостей окремих галузей права Європейського Союзу тощо.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- є засвоєння знань про предмет та джерела права Європейського Союзу;
- опанування найважливіших категорій та положень права Європейського Союзу, основних принципів та форм організації та здійснення влади;
- вивчення історії розвитку Європейського Союзу, особливостей окремих галузей права Європейського Союзу.

Студенти повинні знати:

- поняття, зміст та історичний розвиток європейської інтеграції;
- систему органів та інститутів Європейського Союзу, їхню компетенцію;
- джерела та принципи права Європейського Союзу;
- правові основи інтеграції України в Європейський Союз.

Студенти повинні вміти:

- орієнтуватися в системі законодавства Європейського Союзу і практиці країн-учасниць;
- тлумачити норми права Європейського Союзу;
- використовувати норми права Європейського Союзу у вирішенні професійних завдань.

Досягнення навчальних завдань, формування необхідних вмінь і навичок реалізовується через застосування при проведенні навчальних занять широкого спектру методів та засобів активізації навчального

процесу. Це дозволяє вирішити проблему зростаючого інформаційного навантаження на студентів, поліпшити якість засвоєння ними вивченого матеріалу.

Міждисциплінарні зв'язки визначається інтегральним характером навчальної дисципліни, міждисциплінарним дискурсом; тісним зв'язком з комплексом базових та гуманітарних, юридичних дисциплін. Програма курсу враховує набуті студентами під час вивчення курсів «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Міжнародне право», «Міжнародне приватне права» знання та готує їх до вивчення у майбутньому інших навчальних дисциплін.

Робоча навчальна програма розроблена на основі програми навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу», схваленої Вченою Радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» 24 вересня 2015 р., протокол № 7.

Розділ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»

Таблиця 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» для студентів напряму підготовки 6.030401, 6.030401 і «Правознавство» освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр

Характеристика навчальної дисципліни	
1.	Кількість кредитів за ECTS 3 .
2.	Кількість модулів: денна 2 , заочна - 2 .
3.	Нормативна (варіативна) у відповідності до навчального плану нормативна
4.	Курс: денна - 4 , заочна - 4 .
5.	Семестр: денна 2 , заочна - 2 .
6.	Денна форма навчання, годин: – заг. кількість: 1 семестр -, 2 семестр - 108 - лекції: 1 семестр -, 2 семестр -34. - семінарські заняття: 1 семестр -, 2 семестр - 30 - самостійна робота: 1 семестр -, 2 семестр - 36 - вид підсумкового контролю: 1 семестр -, 2 семестр - екзамен - кількість годин на тиждень: 1 семестр -, 2 семестр - 4
7.	Заочна форма навчання, годин: - загальна кількість: 1 семестр -, 2 семестр - 108 - лекції: 1 семестр -, 2 семестр - 8 - практичні заняття: 1 семестр -, 2 семестр - 6 - самостійна робота: 1 семестр -, 2 семестр - 94 - вид підсумкового контролю - екзамен .

Розділ 2. РОБОЧИЙ ГРАФІК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2. Робочий графік навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» на II семестр для студентів напряму підготовки 6.030401, 6.030401 і «Правознавство» освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр

Вид навчального заняття	Тиждень, годин																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1. Аудиторне – 74 год., у т.ч.:																	
лекція – 34 год.	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
семінарське – 30 год.		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
2. Самостійна робота студента – 36 год., у т.ч.:																	
виконання домашніх завдань		1		1		1		1		1		1					
підготовка до семінарських занять		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
3. Проведення ПМР								+								+	
4. Форма контролю:																	
- екзамен																	+

Розділ 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ з розподілом навчального часу за видами занять

Таблиця 3.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» для студентів денної форми навчання для студентів напрямку підготовки 6.030401, 6.030401 і «Правознавство»

№ з / п	Назва модуля (розділу), теми	Кількість годин за видами занять				
		разом	аудиторні заняття		позааудиторні заняття	
			лекції і	семінарські заняття	СРС	ІКР
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Поняття та основні категорії права Європейського Союзу. Генезис, природа та інституційна система Європейського Союзу						
1.	Історія Європейського інтеграційного процесу	5	2	2	1	–
2.	Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів	5	2	2	1	–
3.	Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право	8	2	4	1	1
4.	Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу	5	2	2	1	–
5.	Інститути Європейського Союзу	8	2	4	1	1
6.	Судова влада Європейського Союзу	6	2	2	1	1
7.	Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи	6	2	2	1	1
8.	Законодавчий процес в Європейському Союзі	4	–	–	2	2
	Разом за змістовий модуль 1	54	14	18	16	6
Змістовий модуль 2. Основні галузі права Європейського Союзу						
9.	Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу	4	2	–	2	–
10.	Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу	4	2	–	2	–

1	2	3	4	5	6	7
11.	Торговельне право Європейського Союзу	6	2	2	2	–
12.	Право інтелектуальної власності Європейського Союзу	6	2	2	2	–
13.	Аграрне право Європейського Союзу	5	2	–	2	1
14.	Митне право Європейського Союзу	6	2	2	2	–
15.	Податкове право Європейського Союзу	5	2	–	2	1
16.	Конкурентне право Європейського Союзу	6	2	2	2	–
17.	Корпоративне право Європейського Союзу	6	2	2	2	–
18.	Право споживачів Європейського Союзу	6	2	2	2	–
19.	Разом за змістовий модуль 2	54	20	12	20	2
	Всього	108	34	30	36	8

Таблиця 3.2. Тематичний план навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» для студентів заочної форми навчання для студентів напряму підготовки 6.030401, 6.030401 і «Правознавство» Полтавського, Черкаського, Херсонського локальних центрів дистанційного навчання

№ з / п	Назва модуля (розділу), теми	Кількість годин за видами занять				
		разом	аудиторні заняття		позааудиторні заняття	
			лекції	практичні заняття	СРС	ІКР
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Поняття та основні категорії права Європейського Союзу. Генезис, природа та інституційна система Європейського Союзу						
1.	Історія Європейського інтеграційного процесу	7	2	–	5	–
2.	Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів	7	2	–	5	–
3.	Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне	7	–	2	5	–

1	2	3	4	5	6	7
	пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право					
4.	Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу	6	–	–	6	–
5.	Інститути Європейського Союзу	9	2	2	5	–
6.	Судова влада Європейського Союзу	5	–		5	–
7.	Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи	7	–	2	5	–
8.	Законодавчий процес в Європейському Союзі	6	–	–	6	–
	Разом за змістовий модуль 1	54	6	6	42	–
Змістовий модуль 2. Основні галузі права Європейського Союзу						
9.	Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу	6	–	–	6	–
10.	Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу	5	–	–	5	–
11.	Торговельне право Європейського Союзу	5	–	–	5	–
12.	Право інтелектуальної власності Європейського Союзу	5	–	–	5	–
13.	Аграрне право Європейського Союзу	5	–	–	5	–
14.	Митне право Європейського Союзу	5	–	–	5	–
15.	Податкове право Європейського Союзу	5	–	–	5	–
16.	Конкурентне право Європейського Союзу	6	–	–	6	–
17.	Корпоративне право Європейського Союзу	6	2	–	4	–
18.	Право споживачів Європейського Союзу	6	–	–	6	–
	Разом за змістовий модуль 2	54	2	–	52	–
	Разом	108	8	6	94	–

Розділ 4. ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу», яка викладається для студентів денної форми навчання для студентів напрямку підготовки 6.030401, 6.030401 і «Правознавство»

Назва модуля, теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Поняття та основні категорії права Європейського Союзу. Генезис, природа та інституційна система Європейського Союзу				
<p>Тема 1. Історія Європейського інтеграційного процесу</p> <p>Лекція 1. Історія Європейського інтеграційного процесу</p> <p>1. Загальна характеристика понять «панєвропеїзм», «європоцентризм», «європейська ідентичність».</p> <p>2. Європейська інтеграція: поняття та історичний розвиток.</p> <p>3. Передумови виникнення Європейських Співтовариств. Ідеї Ж. Монне. План Шумана 1950 р. (Schuman Declaration).</p>	2	<p>Тема 1. Історія Європейського інтеграційного процесу</p> <p>Семінар 1. Історія Європейського інтеграційного процесу</p> <p>1. Історичні передумови та основні етапи становлення права Європейського Союзу. Паризький договір 1951 р. Римські договори 1957 р. (Treaties of Rome).</p> <p>2. Система договорів про приєднання. Єдиний Європейський Акт 1986 р.</p> <p>3. Маастрихтський договір 1992 р. Договір про створення Європейського економічного простору 1992 р.</p> <p>4. Амстердамський договір 1997 р. Ніщський договір 2000 р. (Treaties of Nice).</p> <p>5. Лісабонський договір 2007 р. (Treaties of Lisbon).</p>	2	10,19

1	2	3	4	5
<p>Тема 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів</p> <p>Лекція 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, визначення, структура та суб'єкти права Європейського Союзу. Доктрина верховенства права Європейського Союзу. 2. Зміст поняття <i>acquis communautaire</i>. 3. Загальні принципи права Європейського Союзу. 	2	<p>Тема 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів</p> <p>Семинар 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та система джерел європейського права. 2. Загальна характеристика джерел права Європейського Союзу: основні, допоміжні. 3. Система актів Європейського Союзу: регламенти, директиви, рішення, рекомендації, висновки. 4. Первинне право Європейського Союзу. 5. Вторинне право Європейського Союзу. 	2	2,4-7,10,11,19, 46-49,52,57, 59-61,63, 67-69,70,73,76
<p>Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право»</p> <p>Лекція 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право</p>		<p>Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право</p> <p>Семинар 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право</p>		

1	2	3	4	5
<p>1. Поняття правового статусу людини та громадянина в Європейському Союзі.</p> <p>2. Джерела правового регулювання правового статусу людини та громадянина в Європейському Союзі.</p> <p>3. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Європейському Союзі.</p> <p>4. Основні положення Хартії основних прав (Charter of Fundamental Rights) від 7 грудня 2000 р. Гарантії прав, свобод та обов'язків людини та громадянина в Європейському Союзі.</p> <p>5. Європейський омбудсмен: поняття та особливості діяльності.</p>	2	<p>1. Основні засади вільного пересування осіб в Європейському Союзі.</p> <p>2. Вільне пересування працівників. Блакитна карта Європейського Союзу.</p> <p>3. Свобода ділового заснування в Європейському Союзі.</p> <p>4. Свобода надання та отримання послуг в Європейському Союзі.</p> <p>5. Свобода пересування та проживання в Європейському Союзі громадян третіх країн.</p> <p>Семинар 4</p> <p>1. Законодавство Європейського Союзу про візи та візовий режим.</p> <p>2. Основні положення Кодексу Спільноти з візових питань (Візового кодексу) від 16 червня 2009 р.</p> <p>3. Візовий кодекс Європейського Союзу від 13 липня 2009 р.</p> <p>4. Система та класифікація віз. Міграційне законодавство Європейського Союзу.</p> <p>5. Шенгенська угода від 14 червня 1985 р. Основні положення Шенгенського кодексу про кордони від 15 березня 2006 р.</p>	4	10,14,16,18-20, 23,28,30,31,33,35,36,41,46-49, 59,60,67,69, 70,73,76
<p>Тема 4. Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу</p>	2	<p>Тема 4. Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу</p>	2	10,19,21,27,29,32,33,38,42,43, 46-49,51,56,59

1	2	3	4	5
<p>Лекція 4. Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засади правоохоронного співробітництва в Європейському Союзі. Місце України в європейській взаємодії у сфері боротьби зі злочинністю. 2. Правове регулювання єдиної політики у сферах правоохорони та правозахисту в Європейському Союзі. 3. Спільна кримінальна політика Європейського Союзу: історія та сучасність. 4. Кримінально-правова кваліфікація протиправних дій в законодавстві Європейського Союзу. Співробітництво держав-членів Європейського Союзу щодо розслідування кримінальних злочинів. Європейський ордер на арешт. 		<p>Семинар 5. Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус та компетенція Європейського поліцейського управління (Європолу) (European Police Office, Europol). Органи Європейського поліцейського управління (Європолу). 2. Правовий статус, повноваження та органи Євроюсту (Eurojust). 3. Етапи формування європейської політики безпеки та оборони (ЄПБО). 4. Цивільні та військові засоби реалізації європейської політики безпеки та оборони. Принцип індивідуальної та колективної самооборони. 5. Європейське оборонне агентство (European Defence Agency). 		
<p>Тема 5. Інститути Європейського Союзу Лекція 5. Інститути Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та розвиток інституціональної системи Європейського Союзу. Основні та допоміжні інституції Європейського Союзу. 		<p>Тема 5. Інститути Європейського Союзу Семинар 6. Інститути Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце Європейського Парламенту (the European Parliament) в системі органів Європейського Співтовариства. 2. Порядок формування Європейського Парламенту. Функції та повноваження Європейського Парламенту. 		

1	2	3	4	5
<p>2. Правовий статус Європейської Ради (the European Council) в системі органів Європейського Союзу, її відносини з Радою Європейського Союзу. Склад, порядок формування та скликання Європейської Ради. Рішення Європейської Ради.</p> <p>3. Склад та порядок формування Ради Європейського Союзу (the Council of the European Union). Повноваження Ради Європейського Союзу. Порядок та способи ухвалення рішень Радою Європейського Союзу.</p>	2	<p>2. Структура й організація роботи Європейського Парламенту.</p> <p>3. Правовий статус та повноваження Європейської Комісії (the European Commission).</p> <p>4. Порядок формування та склад Європейської комісії. Порядок роботи та прийняття рішень Європейської комісії.</p> <p>Семінар 7. Інститути Європейського Союзу</p> <p>1. Європейський центральний банк (the European Central Bank): правовий статус, функції та керуючі органи.</p> <p>2. Європейський інвестиційний банк (the European Investment Bank): правовий статус, функції та керуючі органи.</p> <p>3. Комітет регіонів (Committee of the Regions): правовий статус, функції та склад.</p> <p>4. Європейський соціально-економічний комітет (European Economic and Social committee): правовий статус, функції та склад.</p>	4	10,17,19,44, 46-50,53,59, 60,67,69,70,73
<p>Тема 6. Судова влада Європейського Союзу Лекція 6. Судова влада Європейського Союзу</p>		<p>Тема 6. Судова влада Європейського Союзу Семінар 8. Судова влада Європейського Союзу</p>		

1	2	3	4	5
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та побудова судової системи Європейського Союзу. 2. Основні принципи та правила судового провадження. 3. Правовий статус Суду Європейського Союзу (the Court of Justice of the European Union). Порядок формування Суду Європейського Союзу. Основні повноваження Суду Європейського Союзу. 	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні засади діяльності Європейського Суду Справедливості (the European Court of Justice). 2. Правовий статус та завдання Загального суду (General Court). 3. Загальні засади діяльності Європейського суду аудиторів (Рахункова палата) (European Court of Auditors). 4. Правовий статус Європейського цивільного трибуналу. 5. Європейський суд з прав людини (European Court of Human Rights): поняття та компетенція. 	2	10,14,19,20,25,26,34,37,39,42,45-49,56,59,60,62,66,67,69,70,72,73,76
<p>Тема 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи</p> <p>Лекція 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нормативно-правове регулювання вступу до Європейського Союзу. Основні процедурні етапи вступу до Європейського Союзу. Копенгагенські критерії (Copenhagen criteria). 2. Політика розширення (Policy of Enlargement). Розширення Європейського Союзу і договір про приєднання. 3. Багатосторонні ініціативи Європейської політики сусідства та «Східного партнерства». Співвідношення понять 	2	<p>Тема 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи</p> <p>Семинар 9. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політико-правові засади європейської інтеграції України. Правова база відносин України та Європейського Союзу. 2. Основна мета та функції Українсько-Європейського дорадчого центру з питань законодавства (UEPLAC). 3. Основна мета Плану дій Україна-ЄС від 21 лютого 2005 р. Євроінтеграційне законодавство України. 4. Основні положення Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства 	2	

1	2	3	4	5
«асоціація» та «партнерство».		5. Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р. 6. Основні положення Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part) від 27 червня 2014 р.		
Тема 8. Законодавчий процес в Європейському Союзі	-	Тема 8. Законодавчий процес в Європейському Союзі	-	
Змістовий модуль 2. Основні галузі права Європейського Союзу				
Тема 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу Лекція 8. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу 1. Зовнішньополітична діяльність Європейського Союзу. 2. Відносини Європейського Союзу з міжнародними організаціями. Делегації Європейського Союзу.	2	Тема 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу	-	

1	2	3	4	5
<p>2. Історія і етапи розвитку Спільної зовнішньої політики і політики безпеки. Поняття, цілі і завдання Спільної зовнішньої політики і політики безпеки.</p> <p>4. Джерела Спільної зовнішньої політики і політики безпеки. Співробітництво з третіми країнами і гуманітарна допомога. Система представництва Європейського Союзу в зовнішніх зносинах.</p>				
<p>Тема 10. Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу</p> <p>Лекція 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу</p> <p>1. Поняття та елементи внутрішнього ринку як мети Європейського Союзу.</p> <p>2. Поняття товару у праві Європейського Союзу. Принцип взаємного визнання (mutual recognition). Фіскальні та нефіскальні заходи. Свобода вільного руху товарів. Заборона дискримінаційного оподаткування.</p> <p>3. Поняття капіталу та руху капіталу.</p>	2	<p>Тема 10. Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу</p>	-	
<p>Тема 11. Торговельне право Європейського Союзу</p>		<p>Тема 11. Торговельне право Європейського Союзу</p>		

1	2	3	4	5
<p>Лекція 10. Торговельне право Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та джерела торгового права Європейського Союзу. 2. Правові особливості спільної торговельної політики Європейського Союзу (common commercial policy). 3. Правове регулювання експорту товарів. 4. Тарифне регулювання імпорту. 	2	<p>Семинар 10. Торговельне право Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтегрований тариф. Поняття режиму генералізованих тарифних преференцій (Generalized System of Preferences). 2. Нетарифне регулювання імпорту. Антидемпінгові заходи. 3. Поняття торговельного бар'єру та галузі виробництва Європейського Союзу. Заходи проти торговельних бар'єрів. 4. Поняття демпінгу за торговим правом Європейського Союзу. Регулювання кількісних обмежень. 	2	
<p>Тема 12. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу</p> <p>Лекція 11. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право інтелектуальної власності у системі права Європейського Союзу. Етапи розвитку права інтелектуальної власності Європейського Союзу. 2. Основні положення Європейської патентної конвенції (Convention on the Grant of European Patents) 1973 р. 3. Поняття та види патентів в Європейському Союзі. 	2	<p>Тема 12. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу</p> <p>Семинар 11. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правова охорона винаходів в Європейському Союзі. 2. Промислові зразки. Загальна характеристика Директиви 98/71 про правову охорону промислових зразків від 13 жовтня 1998 р. та Регламенту 6/2002 про промисловий зразок Співтовариства 2002 р. 3. Торгові марки. Основні положення Директиви 89/104 про торгові марки та 	2	

1	2	3	4	5
		3. Регламенту 207/2009 про торгіву марку Співтовариства. 4. Правове регулювання захисту авторських право та суміжних прав.		
<p>Тема 13. Аграрне право Європейського Союзу</p> <p>Лекція 12. Аграрне право Європейського Союзу</p> <p>1. Загальна характеристика аграрного права Європейського Союзу. Передумови спільної аграрної політики Європейського Союзу. Поняття «сільськогосподарська продукція» і «сільськогосподарський товаровиробник».</p> <p>2. Правове регулювання ціноутворення у сільському господарстві.</p> <p>3. Правове регулювання інтервенційних закупівель.</p> <p>4. Правове регулювання фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників.</p> <p>5. Адміністративні обмеження обсягів сільськогосподарського виробництва.</p> <p>6. Правове регулювання експорту та імпорту сільського господарської продукції.</p>	2	<p>Тема 13. Аграрне право Європейського Союзу</p>		

1	2	3	4	5
<p>Тема 14. Митне право Європейського Союзу Лекція 13. Митне право Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та джерела митного права Європейського Союзу. Спільна сільськогосподарська політика (common agricultural policy). 2. Митний союз Європейського Союзу: мета створення та напрями діяльності. 3. Митні режими в Європейському Союзі: поняття та види. 	2	<p>Тема 14. Митне право Європейського Союзу Семинар 12. Митне право Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Єдиний митний тариф Європейського Союзу: поняття та структура. Види мит Єдиного митного тарифу Європейського Союзу. 2. Митна територія Європейського Союзу. 3. Визначення країни походження товарів. 4. Визначення митної вартості товарів. 5. Поняття та види митних процедур. 	2	
<p>Тема 15. Податкове право Європейського Союзу Лекція 14. Податкове право Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття податкового права та податкової політики Європейського Союзу. Джерела податкового права Європейського Союзу. 2. Поняття податкової системи. Правове регулювання податків. 3. Види податків Європейського Союзу. Податок з доходів фізичних осіб. 4. Уникнення подвійного оподаткування. Оподаткування компаній. 	2	<p>Тема 15. Податкове право Європейського Союзу</p>	-	

1	2	3	4	5
<p>Тема 16. Конкурентне право Європейського Союзу Лекція 15. Конкурентне право Європейського Союзу</p> <p>1. Загальна характеристика конкурентного права Європейського Союзу. Джерела конкурентного права Європейського Союзу.</p> <p>2. Регулювання угод між суб'єктами підприємницької діяльності.</p> <p>3. Принцип de minimis. Політика лояльності (leniency policy).</p>	2	<p>Тема 16. Конкурентне право Європейського Союзу Семінар 13. Конкурентне право Європейського Союзу</p> <p>1. Антиконтурентна узгоджена практика.</p> <p>2. Зловживання домінуючим становищем на ринку. Вплив на ринку (market power).</p> <p>3. Зловживання проти структури ринку: поняття та види.</p> <p>4. Поняття концентрації підприємств. Контроль за концентрацією підприємств.</p>	2	
<p>Тема 17. Корпоративне право Європейського Союзу Лекція 16. Корпоративне право Європейського Союзу</p> <p>1. Поняття та джерела корпоративного права Європейського Союзу.</p> <p>2. Створення і функціонування компаній. Свобода заснування у праві Європейського Союзу.</p> <p>3. Реорганізацій компаній. Особливості злиття компаній за правом Європейського Союзу. Поділ товариств. Поглинання компаній (takeover binds).</p>	2	<p>Тема 17. Корпоративне право Європейського Союзу Семінар 14. Корпоративне право Європейського Союзу</p> <p>1. Юридичні особи наднаціонального характеру.</p> <p>2. Європейське об'єднання з економічних інтересів (European Economie Interest Grouping): мета та особливості функціонування.</p> <p>3. Поняття Європейського товариства (European Company).</p> <p>4. Європейський кооператив як вид наднаціонального товариства Європейського Союзу.</p>	2	

1	2	3	4	5
Тема 18. Право споживачів Європейського Союзу Лекція 17. Право споживачів Європейського Союзу 1. Загальна характеристика політики захисту прав споживачів в Європейському Союзі. 2. Джерела права споживачів Європейського Союзу. 3. Особливості функціонування РАПЕКСу (Rapid Exchange of Information System).	2	Тема 18. Право споживачів Європейського Союзу Семінар 15. Право споживачів Європейського Союзу 1. Регулювання безпеки продуктів. 2. Регулювання якості товарів. Регулювання якості послуг. 3. Особливості договорів, стороною у яких є споживач. 4. Нечесна комерційна практика у сфері захисту прав споживачів. Розв'язання спорів за участю споживачів.	2	
Всього	34		30	

Таблиця 5. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу», яка викладається для студентів заочної форми навчання Полтавського, Черкаського, Херсонського локальних центрів дистанційного навчання

Назва модуля, теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Поняття та основні категорії права Європейського Союзу. Генезис, природа та інституційна система Європейського Союзу				
Тема 1. Історія Європейського інтеграційного процесу	2	Тема 1. Історія Європейського інтеграційного процесу	-	10,19, 46-49, 54,55,58-60

1	2	3	4	5
<p>Лекція 1. Історія Європейського інтеграційного процесу</p> <p>1. Загальна характеристика понять «паневропеїзм», «європоцентризм», «європейська ідентичність».</p> <p>2. Європейська інтеграція: поняття та історичний розвиток.</p> <p>3. Передумови виникнення Європейських Співтовариств. Ідеї Ж. Монне. План Шумана 1950 р. (Schuman Declaration).</p>				
<p>Тема 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів</p> <p>Лекція 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів</p> <p>1. Поняття, визначення, структура та суб'єкти права Європейського Союзу. Доктрина верховенства права Європейського Союзу.</p> <p>2. Зміст поняття <i>acquis communautaire</i>. Загальні принципи права Європейського Союзу.</p>	2	<p>Тема 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів</p>	-	2,4-7,10,11,19, 46-49,52,57, 59-61,63, 67-69,70,73,76

1	2	3	4	5
<p>Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право</p>	-	<p>Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право</p> <p>Семинар 1. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавство Європейського Союзу про візи та візовий режим. 2. Основні положення Кодексу Спільноти з візових питань (Візового кодексу) від 16 червня 2009 р. 3. Візовий кодекс Європейського Союзу від 13 липня 2009 р. 4. Система та класифікація віз. Міграційне законодавство Європейського Союзу. 5. Шенгенська угода від 14 червня 1985 р. Основні положення Шенгенського кодексу про кордони від 15 березня 2006 р. 	2	10,14,16,18-20, 23,28,30,31,33,35,36,41,46-49, 59,60,67,69, 70,73,76
<p>Тема 4. Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу</p>	-	<p>Тема 4. Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу</p>	-	10,19,21,27,29

1	2	3	4	5
<p>Тема 5. Інститути Європейського Союзу Лекція 3. Інститути Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та розвиток інституціональної системи Європейського Союзу. Основні та допоміжні інституції Європейського Союзу. 2. Правовий статус Європейської Ради (the European Council) в системі органів Європейського Союзу, її відносини з Радою Європейського Союзу. Склад, порядок формування та скликання Європейської Ради. Рішення Європейської Ради. 3. Склад та порядок формування Ради Європейського Союзу (the Council of the European Union). Повноваження Ради Європейського Союзу. Порядок та способи ухвалення рішень Радою Європейського Союзу. 	2	<p>Тема 5. Інститути Європейського Союзу Семинар 2. Інститути Європейського Союзу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце Європейського Парламенту (the European Parliament) в системі органів Європейського Співтовариства. 2. Порядок формування Європейського Парламенту. Функції та повноваження Європейського Парламенту. 3. Структура й організація роботи Європейського Парламенту. 4. Правовий статус та повноваження Європейської Комісії (the European Commission). 5. Порядок формування та склад Європейської комісії. Порядок роботи та прийняття рішень Європейської комісії. 	2	10,17,19
<p>Тема 6. Судова влада Європейського Союзу</p>	-	<p>Тема 6. Судова влада Європейського Союзу</p>	-	10,14,19
<p>Тема 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи</p>		<p>Тема 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи Семинар 3. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи</p>		

1	2	3	4	5
	-	<ol style="list-style-type: none"> 1. Політико-правові засади європейської інтеграції України. Правова база відносин України та Європейського Союзу. 2. Основна мета та функції Українсько-Європейського дорадчого центру з питань законодавства (UEPLAC). 3. Основна мета Плану дій Україна-ЄС від 21 лютого 2005 р. Євроінтеграційне законодавство України. 4. Основні положення Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р. 5. Основні положення Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part) від 27 червня 2014 р. 	2	
Тема 8. Законодавчий процес в Європейському Союзі	-	Тема 8. Законодавчий процес в Європейському Союзі	-	

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 2. Основні галузі права Європейського Союзу				
Тема 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу	-	Тема 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу	-	
Тема 10. Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу	-	Тема 10. Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу	-	
Тема 11. Торговельне право Європейського Союзу	-	Тема 11. Торговельне право Європейського Союзу	-	
Тема 12. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу	-	Тема 12. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу	-	
Тема 13. Аграрне право Європейського Союзу	-	Тема 13. Аграрне право Європейського Союзу	-	
Тема 14. Митне право Європейського Союзу	-	Тема 14. Митне право Європейського Союзу	-	
Тема 15. Податкове право Європейського Союзу	-	Тема 15. Податкове право Європейського Союзу	-	
Тема 16. Конкурентне право Європейського Союзу	-	Тема 16. Конкурентне право Європейського Союзу	-	
Тема 17. Корпоративне право Європейського Союзу Лекція 4. Корпоративне право Європейського Союзу 1. Поняття та джерела корпоративного права Європейського Союзу.				

1	2	3	4	5
2. Створення і функціонування компаній. Свобода заснування у праві Європейського Союзу.	2	Тема 17. Корпоративне право Європейського Союзу	-	
3. Реорганізацій компаній. Особливості злиття компаній за правом Європейського Союзу. Поділ товариств. Поглинання компаній (takeover binds).				
Тема 18. Право споживачів Європейського Союзу	-	Тема 18. Право споживачів Європейського Союзу	-	
Всього	8		6	

Розділ 5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом навчальної дисципліни, засвоєння знань, надбання вмінь та навичок у вільний від аудиторних навчальних занять час. Самостійна робота студента складається із підготовки до семінарських занять шляхом виконання усного та письмового домашнього завдання.

Інша частина програмного матеріалу з окремих тем, що не розглядається в аудиторному режимі або розглядається аудиторно лише частково, вивчаються студентами самостійно і опрацьовуються ними у вигляді складання конспекту і глосарію.

Важливою складовою самопідготовки студента є індивідуальні завдання. Загалом, вони є однією з форм самостійної роботи студентів, яка передбачає створення диференційованих умов для якнайповнішої реалізації творчих здібностей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Але під час вивчення дисципліни «Основи права в управлінні» завдання, передусім, виконуються тими студентами, які були відсутні на занятті і не змогли отримати передбачені системою оцінювання бали. Отже, виконання індивідуального завдання компенсує студентові нестачу цих балів.

Перелік завдань з кожної теми міститься у навчально-методичному посібнику для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Основи права в управлінні».

Завдання достатнього рівня складності носять аналітично-пошуковий характер. Їх виконання потребує ґрунтовних знань теми, вимагає застосування аналітичних здібностей. Спектр завдань досить широкий: розв'язання кросвордів, складання схем і таблиць за визначеною формою, написання есе з визначеної теми, розв'язання правової ситуації з підготовкою аналітичної записки тощо тощо. Більшість з них вимагає розгорнутої характеристики із залученням додаткової спеціальної літератури.

Інша група завдань (носить науковий, дослідницький характер і спонукає до якнайповнішої реалізації можливостей студентів) рекомендована тим з них, хто опанував базовий зміст навчальної програми і має здібності й інтерес до такої роботи. Ці завдання складають варіативну частину модуля і їх виконання заохочується додатковою сумою балів. Протягом вивчення курсу студент може виконати один реферат з модуля чи одну індивідуальну науково-дослідну роботу.

**Перелік програмних питань,
які виносяться на самостійне опрацювання:**

Змістовий модуль 1

**Поняття та основні категорії права Європейського Союзу.
Генезис, природа та інституційна система Європейського Союзу**

Тема 1. Історія Європейського інтеграційного процесу.

Угода щодо створення Європейського стабілізаційного механізму (European Stability Mechanism) 2010 р.

Тема 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів

Співвідношення європейського права та права Європейського Союзу.

Дія норм європейського права у часі та просторі.

Юрисдикція співтовариств та право Європейського Союзу.

Співвідношення права Європейського Союзу з національним правом держав-членів.

Розподіл повноважень між Співтовариством і державами-членами.

Пряме застосування права Європейського Союзу.

Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського Союзу. Шенгенське право

Поняття «громадянство Європейського Союзу».

Основні засади вільного пересування осіб в Європейському Союзі.

Вільне пересування працівників.

Блакитна карта Європейського Союзу.

Свобода ділового заснування в Європейському Союзі.

Свобода надання та отримання послуг в Європейському Союзі.

Свобода пересування та проживання в Європейському Союзі громадян третіх країн.

Тема 4. Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу

Гармонізація кримінально-процесуального права.

Тема 5. Інститути Європейського Союзу

Співвідношення понять «інститут Європейського Союзу» та «орган Європейського Союзу».

Тема 6. Судова влада Європейського Союзу

Роль Суду Європейського Союзу у розвитку права Європейського Союзу.

Прецедентне право Європейського Союзу.

Співвідношення судових органів Європейського Союзу та Європейського суду з прав людини.

Тема 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи

Політико-правові засади європейської інтеграції України.

Тема 8. Законодавчий процес в Європейському Союзі

Поняття «законодавчий процес», «законодавчі процедури» в праві Європейського Союзу.

Процедура консультацій.

Процедура сумісного прийняття рішень. Бюджетна процедура.

Процедура укладання міжнародних угод.

Право законодавчої ініціативи.

Змістовий модуль 2

Основні галузі права Європейського Союзу

Тема 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу

Договірна практика Європейського Союзу: двосторонні, багатосторонні та змішані договори.

Процедури укладання міжнародних угод.

Види угод, що укладаються Європейським Союзом.

Правова база укладання міжнародних угод.

Угоди, що регулюють економічне та політичне співробітництво між Європейським Союзом та іншими країнами.

Тема 10. Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу

Винятки (дозволені обмеження) з принципу свободи руху капіталу та їх застосування.

Особливості регулювання надання фінансових послуг і діяльності кредитних установ.

Абсолютне (досконале) взаємне визнання (perfect mutual recognition) та недосконале взаємне визнання (imperfect mutual recognition).

Тема 11. Торговельне право Європейського Союзу

Антидемпінгові заходи. Антисубсидійні заходи.

Тема 12. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу

Правова охорона промислової власності в Європейському Союзі.

Тема 13. Аграрне право Європейського Союзу

Правове регулювання фінансування спільної аграрної політики.
Правові інструменти аграрної політики.

Тема 14. Митне право Європейського Союзу

Визначення країни походження товарів. Визначення митної ва

Тема 15. Податкове право Європейського Союзу

Установчі договори. Загальні принципи права.
Регламенти.
Директиви.
Рішення суду Європейського Союзу.
Правова доктрина Європейського Союзу.
Співвідношення наднаціонального та національного рівнів у податковому праві Європейського Союзу.
Правове регулювання податків.

Тема 16. Конкурентне право Європейського Союзу

Регулювання надання державної допомоги суб'єктам підприємницької діяльності.

Тема 17. Корпоративне право Європейського Союзу

Програма гармонізації корпоративного права.
Уніфікація корпоративного права.
Перспективи розвитку корпоративного права Європейського Союзу.

Тема 18. Право споживачів Європейського Союзу

Поняття «споживач», «продукт», «товари».
Інституційна база правового захисту споживачів.

Засобами контролю знань програмного матеріалу, який вноситься на самостійне опрацювання, є перевірка конспекту, глосарію, усне опитування, ПМР, екзамен.

Розділ 6. МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Інтенсифікація навчального процесу при викладанні дисципліни «Право Європейського Союзу» повинна здійснюватися на основі використання активних методів навчання, що дозволяє, вирішити проблему зростаючого інформаційного навантаження на студентів, поліпшити якість засвоєння ними вивченого матеріалу.

Основною формою організації навчального процесу є аудиторне заняття, що одночасно акумулює змістовну, процесуальну та результативну функції навчально-виховної роботи. Фундаментом навчального процесу у викладанні повинні бути форми, методи та засоби навчання, які б забезпечували високу пізнавальну активність та самостійність студентів. Використання у навчанні різних форм аудиторних занять (лекцій, семінарів, підсумкових співбесід, ПМР тощо) слід поєднувати з різноманітними формами позааудиторної роботи — індивідуальними заняттями, консультаціями, участю студентів у роботі дискусійного клубу, юридичного гуртка, конференціях, зустрічах, екскурсіях, самостійною роботою з джерелами права, виконанням індивідуальних завдань, написанням творчих робіт, таке інше. Невід'ємним компонентом навчання має стати розв'язання правових ситуацій і виконання практичних завдань, спрямованих на розвиток у студентів не тільки самостійності мислення, а й формування навичок застосовувати набуті знання на практиці.

Під час викладання навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» безпосередньо використовуються такі методики активізації навчального процесу:

- при проведенні лекційних занять:
 - проблемні лекції, які переважно спрямовані на висвітлення основних змін у законодавстві, проведення порівняльного аналізу вітчизняної практики господарювання із зарубіжним досвідом, виявлення основних причин виникнення негативних тенденцій й кризових явищ в економіці України та окреслення шляхів їх подолання, а також ознайомлення студентів з науковою дискусією, що відбувається в юридичній літературі навколо визначення тих чи інших категорій, явищ, процесів;
 - міні-лекції, які проводяться переважно за допомогою розроблених структурно-логічних схем, які охоплюють основний зміст питання, що розглядається, у структурованому вигляді, що є найзручнішим та найефективнішим способом сприйняття

студентами ємної інформації у короткі проміжки часу. Для наочного зображення структурно-логічних схем використовується мультимедійний проектор, ілюстративний матеріал (роздатковий, наприклад, нормативно-правові документи, зразки договорів, наказів тощо), дошка;

- при проведенні семінарських занять:
 - робота в малих групах. Під час проведення дискусії, виконання практичних завдань викладач здійснює поділ студентів (за їх власним бажанням) на малі робочі групи по 4-5 осіб. Таким чином, у студентському колективі створюється дух суперництва, у кожного студента з'являється можливість викласти власну думку своїм колегам, серед різних інших думок студентів сформулювати найбільш вірну відповідь на поставлені викладачем чи іншими групами студентів питання. Дана форма проведення занять значно підвищує активність роботи студентів на семінарських (практичних) заняттях дошка;
 - колективне розгадування «малими групами» кросвордів, які містять основні терміни й категорії кожної з тем дисципліни. Дана форма контролю дає можливість викладачу перевірити ступінь засвоєння студентами основної термінології, а студентам закріпити й систематизувати отримані знання;
 - застосування новітніх технічних засобів навчання як засобів унаочнення навчального матеріалу (у першу чергу – презентацій PowerPoint);
 - презентація групою студентів розробленої ними теми, яка охоплює актуальні проблемні питання, з проведенням подальшої дискусії між іншими «малими групами», викладачем та експертами (яких визначає викладач), з тих питань, що виносяться на обговорення.
 - моделювання міні-ситуацій (використання кейс-методу), вирішення практичних правових ситуацій, які можуть виникнути на практиці в житті студентів. Застосування даної методики дає змогу студентам отримати певні навички з прийняття ефективних рішень, адаптувати теоретичні знання до практичних умов;
 - дидактична гра відповідно до розробленого сценарію.

Розділ 7. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

**Таблиця 6.1. Розподіл балів, що отримують студенти
за результатами вивчення навчальної дисципліни
«Право Європейського Союзу»**

Напрямок підготовки 6.030401, 6.030401і «Правознавство». Курс 4.

<i>Назва змістового модулю, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
1	2	3
Змістовий модуль 1. Поняття та основні категорії права Європейського Союзу. Генезис, природа та інституційна система Європейського Союзу		
Тема 1. Історія Європейського інтеграційного процесу.	1. Підготовка конспекту питань, винесених на самостійне опрацювання	2
	2. Підготовка термінологічного словника з теми	2
Тема 2. Правова система Європейського Союзу. Джерела та принципи права Європейського Союзу. Вплив права Європейського Союзу на правові системи держав-членів	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 3. Правовий статус людини та громадянина в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Вільне пересування осіб в Європейського	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1

<i>Назва змістового модулю, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Союзу. Шенгенське право		
Тема 4. Правоохоронна діяльність та правоохоронні структури Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 5. Інститути Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Розв'язання правової ситуації на семінарі	2
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 6. Судова влада Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 7. Інтеграція України в Європейський Союз: правові основи	1. Тестування з теми	1
	2. Розв'язання правової ситуації на семінарі	2
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 8. Законодавчий процес в Європейському Союзі	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Змістовий модуль 2. Основні галузі права Європейського Союзу		
Тема 9. Правові основи зовнішньополітичних відносин Європейського Союзу	1. Підготовка конспекту питань, винесених на самостійне опрацювання	2
	2. Підготовка термінологічного словника з теми	2
Тема 10. Вільний рух товарів в Європейському Союзі. Свобода руху капіталу	1. Тестування з теми	1
	2. Розв'язання правової ситуації на семінарі	2
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 11. Торговельне	1. Тестування з теми	1

<i>Назва змістового модулю, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
право Європейського Союзу	2. Розв'язання правової ситуації на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 12. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 13. Аграрне право Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 14. Митне право Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 15. Податкове право Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 16. Конкурентне право Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 17. Корпоративне право Європейського Союзу	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на семінарі	1
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Тема 18. Право споживачів	1. Тестування з теми	1
	2. Обговорення теоретичного питання на	1

<i>Назва змістового модулю, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Європейського Союзу	семінарі	
	3. Підготовка термінологічного словника з теми	1
Поточна модульна робота 1		20
Поточна модульна робота 2		20
Загальна кількість балів за поточний модульний контроль		100
Екзамен		100
Загальна підсумкова оцінка		100

Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» з формою контролю у вигляді екзамену проводиться за формулою:

$$M \times 0,6 + E \times 0,4$$
, де

M – загальна оцінка за поточний модульний контроль;

E – оцінка за екзамен;

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і здачу екзамену, тобто максимальна оцінка за поточну успішність не може перевищувати 60 балів, а за здачу екзамену – 40 балів.

Таблиця 6.2. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Правознавство»

<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 7. Система нарахування додаткових балів за видами робіт

<i>Форма роботи</i>	<i>Вид роботи</i>	<i>Бали</i>
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	0-30
	4. Написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми	0-10
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	3. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	4. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
	6. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	10-20
Разом		до 30

Розділ 8. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Загальне програмне забезпечення:

1.1. Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.google.com.ua/>
2. Яндекс : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.yandex.ua/?ncrnd=1960>.
3. Rambler : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.yandex.ua/?ncrnd=1462>.

1.2. Офіційні веб-сайти органів державної влади та місцевого самоврядування України

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index/>.
2. Президент України : офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/>.
3. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
4. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України: офіційний сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://minregion.gov.ua/>
5. Міністерство соціальної політики України : офіційний сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>
6. Офіційний український державний сайт «Децентралізація влади». – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://decentralization.gov.ua>
7. Офіційний сайт Полтавської міської ради та виконавчого комітету – <http://www.rada-poltava.gov.ua/rule/rada/>
8. Офіційний сайт Полтавської обласної ради – <http://oblrada.pl.ua/>
9. Офіційний сайт Асоціації міст України – <http://www.auc.org.ua/>
10. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства – <http://www.csi.org.ua>.

1.3. Пошукові правові системи

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Законодавство України. – Режим доступу до електронних документів : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index/>
2. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Законотворча діяльність Верховної Ради України : Законопроекти : Пошук за реквізитами. – Режим доступу до електронних документів : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2.
3. Президент України : офіційне інтернет-представництво : Офіційні документи. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/documents/>.
4. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України : Нормативно-правова база : База документів : Пошук документів за реквізитами. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/search>.
5. Офіційний вісник України : Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України. – Режим доступу до електронних документів : <http://ovu.com.ua/>.

6. Мега-НаУ : професійна юридична система : НаУ-Online : Нормативно-правові документи. – Режим доступу до електронних документів : <http://zakon.nau.ua/>.
7. Ліга:Закон : правовий портал : он-лайн сервіси : Законодавство. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.ligazakon.ua/>
8. Право. Україна : інформаційно-правова система : Документи : Нормативно-правові документи. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.legal.com.ua/cgibin/matrix.cgi/document.html>.

1.4. Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ : Бібліотечно-бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторинг. – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Інтернет-сторінка. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. – Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : пошукова система сайту : Система каталогів і картотек : Каталог книжкових видань : Пошук у електронному каталозі. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/db/opac.html>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : пошукова система сайту : Система каталогів і картотек : Електронний фонд (тематичні та видові зібрання публікацій) : Електронна бібліотека авторефератів дисертацій : Пошук у електронній бібліотеці авторефератів дисертацій. – Режим доступу до електронних документів. - <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ard.html>.
6. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.nplu.org/ua/resources/resources.htm>.
7. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт : Політематична база даних статей з періодичних видань. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://analytic.nplu.org/>.
8. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт : Каталог статей зі збірників наукових праць. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://stt.nplu.org/>.
9. Бібліотека Полтавського університету економіки і торгівлі : веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: http://lib.uccu.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=36

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Основи права в управлінні»:

- презентації Microsoft PowerPoint.

Розділ 9. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Перелік інформаційних джерел

Нормативно-правові акти:

1. Договір про заснування Європейської Спільноти від 25 березня 1957 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_017

2. Договір о Європейском Союзе від 7 лютого 1992 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_029

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2003 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

5. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>

6. Про затвердження Порядку перекладу актів *acquis communautaire* на українську мову: Наказ Міністерства юстиції України від 24 вересня 2009 р. № 1728/5 // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0921-09>

7. Про реалізацію євроінтеграційних прагнень України та укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: Заява Верховної Ради України від 22.02.2013 № 30-VII// Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/30-vii>

8. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво від 4 грудня 2009 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_954

9. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз від 18 червня 2007 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_850

10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 26 червня 2014 р. // Верховна

Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011

11. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07 грудня 2000 р. // Верховна Рада України. Офіційний інтернет-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_524

Література

Основна:

12. Право Європейського Союзу: підручник / М. Р. Аракелян, М. Д. Василенко. – Одеса : Фенікс, 2012. – 390 с.
13. Право Європейського Союзу: навч. посібник / за ред. Р. А. Петров. – 2-ге вид. – Київ: Істина, 2009. – 376 с.
14. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. О. К. Вишняков. – Одеса: Фенікс, 2013. – 883 с.
15. Право Європейського Союзу: навч. посібник / за ред. В. М. Бесчастний. – Київ: Знання, 2011. – 366 с.
16. Європейське право. Право Європейського союзу : підручник: у 3 кн. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., зав. каф. порівнял. і європ. права Ін-ту міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка В. І. Муравйова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – Київ : Ін Юре, 2015 . Кн. 1: Інституційне право Європейського союзу / Муравйов В. І. та ін. – 2015. – 307 с.
17. Європейське право. Право Європейського союзу: підручник: у 3 кн. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., зав. каф. порівнял. і європ. права Ін-ту міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка В. І. Муравйова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – Київ : Ін Юре, 2015. – Кн. 2 : Матеріальне право Європейського союзу / Муравйов В. І. та ін. – 2015. – 451 с.
18. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у 3 кн. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., зав. каф. порівнял. і європ. права Ін-ту міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка В. І. Муравйова; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – Київ: Ін Юре, 2015. Кн. 3 : Право зовнішніх зносин Європейського союзу / В. І. Муравйов та ін. – 2015. – 405 с.

Додаткова:

19. Боберская К. Европейский уполномоченный по правам человека (европейский омбудсмен) как форма защиты свободы предпринимательской деятельности // К.Боберская // Revistr etiinnoifico-practictg «Legea și viața». – 2015. – № 6/3. – Р. 11–14.
20. Грицаєнко Л.Л. Становлення Європейського Союзу в якості суб'єкта міжнародного права / Л.Л. Грицаєнко // Європейське право. – 2012. – № 1. – С. 84-90.
21. Європейське право (право Європейського Союзу): навч. посібник для підготовки до іспитів / упоряд. І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. – Київ: Центр учб. л-ри, 2013. – 158 с.

22. Муравйов В. Захист прав людини в Європейському Союзі / В. Муравйов, О. Святун // Право України. – 2011. – № 6. – С. 85–100.
23. Право Європейського Союзу: Англо-українсько-російський глосарій: навч. посіб. / І. І. Дахно. – Київ : Центр навч. л-ри, 2007. – 234 с.
24. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посібник / І. А. Грицяк. – 2-ге вид., доповн. – Київ: К.І.С., 2006. – 300 с.
25. Саракуца М.О. Система джерел права Європейського Союзу / М.О. Саракуца // Право і безпека. – 2010. – № 4 (36). – С. 27–31.
26. Стахеєва Г. Вплив Лісабонського договору на право конкуренції Європейського Союзу // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2010. – № 1(36). – С. 42–47. 30.
27. Толкачова Н.Б. Система захисту прав людини в Європейському Союзі / Н.Б. Толкачова // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 4. – С. 346–350.
28. Бирюков М.М. Реформирование Европейского Совета и Совета Европейского Союза на основе принятой в 2004 г. Европейской Конституции // Государство и право. – 2005. – № 12. – С. 51-60.
29. Введение в право Европейского Союза: Учеб. пособие / С.Ю. Кашкин, А.О. Четвериков, П.А. Калиниченко, А.В. Кондратьев; Отв. ред. С.Ю. Кашкин. – М.: Эксмо, 2006. – 365 с.
30. Вирозумська А. Процедури судового захисту в праві ЄС: Навч. посіб. / Програма Tacis ЄС в Україні. – К.: ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2005. – 146 с.
31. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посібник. – 2-ге вид., доп. – К.: К. І. С., 2006. – 300 с.
32. Дэйвис К. Право Европейского Союза: Учебное пособие. – К.: Знання, 2005. – 406с.
33. Европейское право: Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека: Учебник для ВУЗов / Рук. авт. колл. и отв. ред. Л.М. Энтин; Моск. гос. ин-т междунар. отношений МИД России; Ин-т европейского права. – 2-е изд., пересмотр. и доп. – М.: Норма, 2007. – 939 с.
34. Європейський Союз: Словник-довідник /М. Марченко (ред.-упоряд.). – К.: К.І.С., 2005. – 142 с.
35. Марченко М.Н. Европейский суд справедливости – основной носитель судебной власти в Европейском Союзе // Вестник Московского университета. Серия 11, Право. – 2006. – № 2. – С. 69-81.
36. Міжнародна поліцейська енциклопедія: У 10 т. / Відп. ред.: Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2005. – Т. II. Права людини у контексті поліцейської діяльності. – 1224 с.
37. Мухаева Н.Р. Право Европейского Союза: Учеб. пособие для студ. ВУЗов по спец. 021100 «Юриспруденция» / Н.Р. Мухаева. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 160 с.

38. Паппас Спірос. Європейське управління: Навч. посібник / Програма Tacis ЄС в Україні. – К. : ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. – 192 с.
39. Посельський В. Конституційний устрій Європейського Союзу / Навч. пос. – К.: Modus Vivendi, 2005. – 280 с.
40. Смирнова К. Європейська інтеграція України: перспектива зони вільної торгівлі з країнами Європейської асоціації вільної торгівлі: (правові аспекти) / К. Смирнова // Право України. – 2011. – № 9. – С. 201-207.
41. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення в Україні та країнах Європейського Союзу: монографія / О. О. Ковальчук; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. – Київ : Юрінком Інтер, 2014. – 199 с.
42. Правова природа "Acquis" Європейського Союзу та його транспозиція у правовій системі третіх країн: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.11 / Петров Роман Арестович; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К., 2014. – 38 с.
43. Право Європейського Союзу: навч.-метод. посіб. / Юрій Медведєв, Ганна Сорока; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2014. – 287 с.
44. Корпоративне право Європейського Союзу та України: навч. посіб. для студентів галузі знань 0304 «Право» спец. 8.03040101 «Правознавство» (для ден. та заоч. форм навчання) / Репецький В. М., Музика Я. І., Граб С. О.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. – Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2014. – 275 с.
45. Право Європейського Союзу: підруч.: з урахуванням змін, внесених Лісабон. договором 2007 р. / М. Р. Аракелян, М. Д. Василенко; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – О. : Фенікс, 2012. – 386 с.
46. Посібник по апроксимації до законодавства Європейського Союзу. Центр правової реформи і законопроектних робіт при М-ві юстиції України; за ред. д-р Константина Стефану та д-р Хелен Ксантакі. – London: DFID, 2005. – 452 с.
47. Правове регулювання співробітництва України та Європейського Союзу: монографія / Я. М. Костюченко; під наук. кер. д-ра юрид. наук., проф. В. І. Мурашова; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – К.: LAT&K, 2011. – 206 с.
48. The long road of smaller countries into the enlarged European Union: challenges for new member states, in particular the Baltic countries, in implementing and applying EU law. – Vilnius: Eugrimas, 2006. – 240 p.
49. Legitimacy in respectively of the European Union: a complex legitimation analysis of a sui generis actor in communitarian and international law / Andriy Tyushka. – Kyiv: K.I.C., 2010. – 185 p.
50. Council of Europe law: methodological manual on the course of lectures in English for law students a. post-graduates of Nat. univ. «Odesa acad. of law» / Т. О. Antsuova; Nat. univ. «Odesa acad. of law», Europ. Union a. comparative law dep. – Odesa: Feniks, 2012. – 126 p.

2. Перелік складових навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни

1. Навчальна програма.
2. Збірник ситуаційних завдань (кейси).
3. Ділові ігри.
4. Завдання для контрольних робіт та методичні рекомендації до їх виконання для студентів заочної форми навчання.
5. Тести вхідного контролю знань студентів.
6. Пакети комплексних контрольних завдань (робіт) та критерії їх оцінювання.
7. Пакети завдань для поточного контролю (відповідно до РНП):
 - модульний контроль (поточні модульні роботи).
 - пакети тестів для студентів денної та заочної форм навчання.
8. Підсумковий контроль знань студентів:
 - комплект екзаменаційних білетів.
9. Тематика науково-дослідної роботи студентів.